

БЕОГРАД - На данашњи дан 1785. године турска војска скадарског везира Махмуд паше Бушатлије продрла је у Цетиње, где паша није поштедео ни манастир који је крајем 15. века саградио Иван Црнојевић, према предању његов предак. Манастир у којем се налазила прва српска штампарија (прва у јужнословенским земљама такође), обновио је 1786. владика Петар I. У њој су од 1493. штампане ћириличне књиге, укључујући "Октоих првогласник".

Данас је уторак, 23. јун, 174. дан 2026. До краја године има 191 дан.

1501 - Португалски морепловац Педро Кабрал вратио се у отаџбину са путовања током којег је Бразил прогласио поседом Португалије.

1611 - Енглеског истраживача Хенрија Хадсона, који је први испитао источне обале Гренланда и реку Хадсон, побуњена посада његовог брода "Дискавери" је са осморицом присталица оставила у Хадсоновом заливу, где су потом сви умрли од глади и зиме. Током четири путовања истраживао је Северни ледени океан, покушавајући да открије морски пут из Европе у Азију преко Арктика, при чему је открио и Хадсоново море и Хадсонов мореуз.

1668 - Рођен је италијански филозоф, историограф и теоретичар права Ђовани Батиста Вико или Ђамбатиста, оснивач филозофије историје и претеча етнологије. Рођен као син сиромашног књижара, на универзитету у родном Напуљу 1697. постао је професор реторике. Пре тога је десетак година изучавао Платона и Тацита, јер је према његовим речима први "описивао идеалног човека, а други човека какав јесте". Напуљски краљ Карло именовао га је 1735. за краљевског историографа. Као филозоф историје заступао је неку врсту цикличне теорије. Дела: "Принципи нове науке о заједничкој природи нација", "Универзално право", "Аутобиографија".

1848 - Због декрета о укидању "народних радионица" - отворених под притиском радничких демонстрација у фебруару 1848, у којима се запослило 150.000 незапослених, у Паризу је избио устанак радника, који је после три дана угушио генерал Луј Кавењак.

1894 - Рођен је енглески краљ Едвард VIII, који је на престо ступио 1936. али се круне одрекао исте године под притиском владе и Парламента, због женидбе Американком Волис Симпсон, која је за собом већ имала два брака, у корист млађег брата Џорџа VI. Потом је до смрти 1972. живео у иностранству, под титулом војвода од Виндзора.

1929 - Рођен је француски модни креатор Тед Лапидус. Прославио се шездесетих и седамдесетих 20. в. унисекс модом и сафари стилем. Едмонд Тед Лапидус рођен у Паризу, као син руског емигранта кројача, своју модну кућу основао је 1958. Облачио је бројне познате личности, међу којима су и Брижит Бардо и Ален Делон.

1945 - Јапански командант, генерал Мицуру Ушиђима извршио је самоубиство после пораза од стране америчких трупа на острву Окинава, попришту најкрвавије битке на Пацифику у Другом светском рату. Званично је саопштено да је током борби за Окинаву погинуло 234.183 војника и цивила.

1947 - У САД је усвојен Тафт-Хартлијев закон, којим је ограничено право радника да организују штрајкове и приморан синдикат да искључи прокомунистичке руководиоце. Шефу државе је дато право да на 80 дана суспендује сваку штрајкачку акцију коју оцени опасном за националну безбедност.

1956 - Пуковник Гамал Абдел Насер изабран је за председника Египта.

1960 - Патрис Лумумба постао је први премијер независне Републике Конго, до тада колоније Белгијски Конго.

1970 - Студенти у Токију сукобили су се са полицијом током великих демонстрација против продужења америчко-јапанског "Пакта о безбедности".

1980 - Управљајући авионом погинуо је Санђај Ганди, син шефа индијске владе Индире Ганди, за ког се веровало да ће је наследити у врху индијске политичке сцене.

1985 - Изнад Атлантског океана експлодирала је бомба коју су подметнули Сики терористи у авион типа "Боинг 747" компаније "Ер Индија" на линији Торонто-Бомбај, усмртивши свих 329 путника и чланова посаде.

1993 - Нигеријски диктатор, генерал Ибрахим Бабангида поништио је председничке изборе одржане 12. јуна и онемогућио повратак демократије.

1994 - Јужноафричка република се, после деценија међународне изолације због политике апартхејда, вратила у Генералну скупштину Уједињених нација.

1995 - Умро је амерички микробиолог Џонас Едвард Салк, који је 1954. пронашао вакцину против дечје парализе, епохално откриће које је на минимум смањило опасност од опаке болести.

1996 - Умро је грчки државник и економски стручњак Андреас Папандреу, први социјалистички шеф владе у Грчкој. Био је председник владе од 1981. до 1989. и од 1993. до јануара 1996, када се повукао због болести. Предавао је на америчким универзитетима Харвард и Беркли, а у политички живот Грчке ушао је 1961. као члан Уније центра, странке својег оца Георгиоса. У очевој влади био је министар, али је дао оставку због несугласица с десним струјама у партији, а 1965. је напустио земљу. По повратку, после војног пуча 1967, затваран је као противник војне управе, а 1968. добио је дозволу да оде у САД. Вратио се 1974. и основао Свегрчки социјалистички покрет (ПАСОК), с којим је добио изборе 1977. а на чело владе је дошао четири године потом кад је ПАСОК поново добио изборе.

1996 - Шеик Хасина, вођа Авами лиге и кћерка првог председника Бангладеша шеика Муџибура Рахмана, вође борбе за независност те земље, преузела је дужност председника владе после победе на парламентарним изборима.

1998 - Умрла је америчка филмска глумица ирског порекла Морин О'Саливен, најпознатија по улогама партнерке Џонија Вајсмилера у серији филмова о Тарзану.

2002 - У земљотресу на југу Перуа погинуло је најмање 97 особа.

2004 - У нападу чеченских терориста у Ингушетији погинуле су 92 особе, укључујући полицајце, граничаре и 25 цивила.

2005 - Посланици Парламентарне скупштине Савета Европе (ПССЕ) усвојили су у Стразбуру резолуцију о укидању ограничења права гласа, по којој земље чланице СЕ треба да омогуће грађанима који живе у иностранству да гласају на националним изборима.

2007 - Умро је српски књижевник, режисер, академик Павле Угринов. Дипломирао је на Академији за позориште и филм у Београду, на Одсеку за режију. Био је запослен као уредник и драматург у Радио Београду а потом у Телевизији Београд. Један је од оснивача Атељеа 212, где је режирао антологијску представу "Чекајући Годоа" С. Бекета којом је то позориште отворено. Био је члан Главног одбора Стеријиног позорја, Савета Музеја савремене уметности, БИТЕФ-а, Нолита, РТВ Београд. Аутор је више књига, романа, есеја, критика, драма, и добитник је низа награда укључујући НИН-ову, Бранкову и Нолитову.

2012 - Преминуо је Александар Златовић, један од најистакнутијих српских сценских уметника, сценограф и костимограф. Златовић се убраја у ред најзначајнијих сценографа бивше Југославије, који је оперске и драмске представе радио с бројним домаћим и иностраним редитељима.

2016 - У Британији је одржан референдум на тему статуса те земље у Европској Унији. Приликом референдума, на којем је забележена изузетно висока излазност грађана, тесном већином изгласано је иступање Британије из ЕУ. За останак у ЕУ изјаснило се 48.1% гласалих, а за иступање 51.9%. Територијално, Енглеска и Велс су се већински изјаснили за иступање, а Шкотска и Северна Ирска за останак у ЕУ. У самом Лондону

већина се определила против иступања из ЕУ.

2017 - Преминуо је Мило Глигоријевић, новинар, литерата, издавач. Дипломирао је књижевност на Филолошком факултету у Београду. Био је новинар листова "Борба", "Младост", "Нин" у којем је био и главни уредник. У потоњем периоду посветио се издаваштву. Дела: "Нестор из воде", "Одговор Миће Поповића", "Рат и мир Владимира Дедијера", "Излазак Срба", "Србија на западу".

2019 - Ватерполо репрезентација Србије у финалу Светске лиге победила је репрезентацију Хрватске са 12:11, чиме су српски ватерполисти освојили 12. титулу у овом такмичењу и обезбедили пласман на Олимпијске игре у Токију.

2023 - У Русији се догодила побуна Вагнер групе, приватне војне компаније Јевгенија Пригожина. Претходно, он је оптужио руско војно руководство да је напало Вагнеров војни камп, за шта је окривио министра одбране Сергеја Шојгуа и начелника Генералштаба Валерија Герасимова.

Пригожин је поход на Москву назвао "марш правде", што је одмах протумачено као покушај државног удара. Процењује се да је у побуни учествовало око 8.000 припадника Вагнер групе, али нису сви учествовали у маршу на Москву. Током вечери наредног дана, марш је обустављен а Пригожину је обезбеђен егзил у Белорусији. Јевгениј Викторович Пригожин погинуо је месец дана потом, у авионској несрећи.

2024 - Приликом напада Украјинаца на Севастопољ, на Криму, четири особе су погинуле а 144 су рањене односно повређене, међу њима 82 озбиљније.

2024 - У више терористичких напада у вечерњим сатима у Дербенту, Сергокали и Махачкали, у Дагестану, Русија, погинуло је 27 особа, међу њима и пет нападача, а 45 је рањено. Терористички акти били су мотивисани исламским екстремизмом, а мета напада је била полиција, две цркве и две синагоге.

(Танјуг)